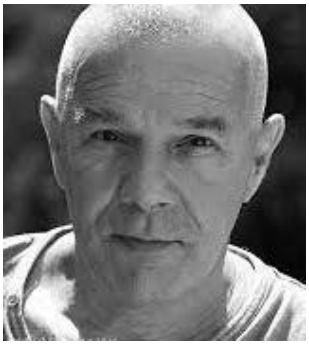

Horváth Péter

Szemző-mű a Hangdómban

Aki még nem látogatott el a Zene Házába, tegye meg, mielőbb, nagy élmény már maga a ház is, színes műsorkínálata elfogulatlanul változatos. Egy kis Európa – Magyarországon.

Egyre komorodó napjaikban nem mulattat, amin sokan mulatnak, nem szidom, amit és akiket mások szidnak, nem tartom fontosnak, amiért tömegek lelkesednek. Nyilván velem van baj. Nem vagyok idevaló.

És akkor váratlanul hajamnál fogva felemel az öröm.

„Csipi"-t, azaz Szemző Tibor fuvolaművész zeneszerzőt viszonylag régről ismerem, jó tizen-évvel ezelőtt dolgoztunk is együtt: Hamletet rendeztem a Szegedi Nemzeti Színházban, és megkértem, írjon egy mini-operát a Helsingør-be látogató színészek számára; a nagy prózafolyamban érdekes lehet, ha az Egérfogót operisták adják elő. Remekül sikerült az operabetét.

Szemző – ahogy én tudom – mindig a maga útját járja, műveit nemigen tudnám közismert skatulyába sorozni. Különleges, audiovizuális műveket alkot, melyekben a vetített képek és az élőben előadott muzsika együttese hat a befogadóra. Zenéjének lebegő hangjai szinte mindig a csöndet szólaltatják meg, a csöndet faggatják, kerülgetik, idézik. Képanyaga gyakran majdhogynem kontúr nélküli, bizonytalan, elmosódó, mintha Platón barlangjának falán, árnyként tükröződne benne a valódi világ. Mondhatni, egyszerre intellektuális és érzéki ez a közeg.

A Hangdóm egy saccra tizenkét méter átmérőjű kör fölé boruló félgömbkupola. A teljes gömbpalást a „mozivászon", amelyre tucatnyi fényforrásból lehet képeket vetíteni. A kvadrofon hatású, köröskörül elbújtatott hangszórókból szóló muzsika a tér minden pontján ugyanúgy hallatszik. Ha nem félnék a szótól, azt mondanám: varázslatos.

Ebben a térben láttam és hallottam Szemző Tibor: *Csoma Kaleidoscope* című alkotását, és ez volt annak az örömnek a forrása, amely a hajamnál fogva kiemelt a magam és a világ iránt érzett apátiámból, vagy mondjuk így: „gyöngéd közönyömből".

Szemzőt régóta érdekli Körösi Csoma Sándor életműve (a szóban az élet és a mű egyaránt fontos). 2006-ban mutatta be *Az élet vendége* című

megzenélt, szuper 8-as kamerával felvett filmjét. Szemző bejárta kamerájával Csoma útját, elzarándokolt a Himalájába is. Abban a filmben bőséges narráció tudósított a nagy felfedező és szótáralkotó tudós életének stációiról. Kalandjainak egy részét bumfordian bájos papírszínházi figurák jelenetei illusztrálták. A filmet kísérő zenei anyag részekén szanszkrit szövegeket, tibeti hangszerek hangját is hallottuk – mintegy a *történet* aláfestéseként.

A *Kaleidoscope* hanganyaga is tartalmaz szöveges elemeket, rövid részletek hangzanak fel Szemző tolmácsolásában Csoma naplójából. De a hajdani film konstrukciójához képest itt a szövegek aránya elenyésző. Mintha Csoma csak ürügyül szolgálna ahhoz, hogy a tágasság élményét keltő zene megszólalhasson a Hangdóm kupolájában a kaleidoszkópszerűen megsokszorozódva köröttünk remegő, homályos kontúrú képek kíséretével.

Ez a „tágasság-élmény" eszembe juttatta óceáni vitorlás útjaimat, amelyek alkalmával megtapasztalhattam, hogy ugyanabból az anyagból vagyok, mint az alattam reszkető hajó, az óceán, vagy a mellettem órákig szuszogva úszó delfin és a fölém boruló csillagos ég. És hogy véges tudatom és a végtelen anyagi világ közti különbség elhanyagolható. Különös módon azonban ez a felismerés – vagy inkább érzet – nem tett leverté, hanem ellenkezőleg, önbizalommal és bátorsággal telített örömet szerzett nekem.

Ez történt velem a Hangdóm-koncerten is.

Köszönöm, „Csipi".

Hallgassák és nézzék az élet vendégeként Önök is Szemző Tibor (és kiváló alkotótársai) *Csoma Kaleidoscope* című, felemelő előadását.

Horváth Péter *DLA*

MK MT
Támogató iró